

7. Flügeldecken gelb mit einem kleinen dunklen Spitzenflecken. Die Punkte am Spitzenrand der Decken sind tief und daher deutlich sichtbar
 O. handschini nov. spec.
 — Flügeldecken einfarbig gelb. Die Punkte am Spitzenrand der Decken sind weniger stark ausgeprägt und daher kaum sichtbar
 O. handschini subspec. *patoehaensis* nov.

Mimophaeopterus bicoloratus nov. spec. Braunschwarz, der äusserste Basalrand und besonders die Basalecken des Halsschildes und das erste Drittel der Flügeldecken gelb, Mandibeln hellbraun.

Kopf breiter als lang, runzlig gewirkt, spärlich behaart. Fühler etwas länger als der ganze Körper. 1. Glied knötchenförmig, kaum länger als breit, 2. stark verkürzt, doppelt so breit wie lang, 3. bis 10. Glied flachgedrückt, nach innen, zur Spitze erweitert, unter sich von fast gleicher Länge, ca. $1\frac{1}{2}$ mal so lang wie breit, 11. Glied fadenförmig, so lang wie das 10. Behaarung aller Glieder kurz, gelblich, vom 3.—10. mit körniger Skulptur.

Halsschild $1\frac{1}{2}$ mal so breit wie lang, leicht gewölbt, nach vorne geradlinig verengt, Vorderrand am deutlichsten gerandet, Basis mit je einem Eindruck vor den Basalecken, die Basalecken erscheinen dadurch leicht ausgezogen, Skulptur undeutlich, fast runzlich, Behaarung kurz.

Flügeldecken fast dreimal so lang wie an den Schultern breit, mit Spuren von zwei Längsrippen, runzlig gewirkt. Behaarung länger als die des Halsschildes, dunkel, nur auf dem ersten Drittel gelblich. Länge 4, 2 mm.

Fundort: Java, Batoerraden, Gunung Slamet 1—12.9.1927 (leg. F. C. Drescher).

Mit *M. jacobsoni* Pic verwandt. Gestalt kleiner, Flügeldecken weniger stark skulptiert und ohne hellen Saum.

Zürich.

W. WITTMER.

Trogoderma granarium Everts en versicolor Creutzer (Col. Derm.)

Naar aanleiding van de vraag of bovengenoemde kevers aanwezig zijn in de kweeken, welke in een der laboratoria van het Koloniaal Instituut worden gehouden met het oog op proefnemingen met insecticiden der Bataafsche Petroleum My., heb ik de mij bekende literatuur over het genus *Trogoderma* bestudeerd. Het trok al dadelijk mijn aandacht, dat verschillende auteurs het niet eens zijn over het aantal leden waaruit de antennae bij dit genus bestaan. Volgens Ganglbauer en Everts is de antenne 11-ledig, volgens Reitter 10-ledig. Zij zijn het er echter over eens, dat de knots bij het

♂ anders gevormd is dan bij het ♀ en in den regel ook een grooter aantal leedjes telt. Everts zegt van zijn *granarium* uitdrukkelijk, dat de sprietknots in beide geslachten drieledig is, doch vermeldt niets omtrent een vormverschil. Van het oorspronkelijke materiaal, dat voor de beschrijving gediend heeft en dat zooals Everts bij zijn beschrijving mededeelt, in zeer slechten toestand verkeert, omdat alle kevertjes reeds lang dood waren toen ze hem werden toegezonden, heeft de auteur indertijd uitdeeling gehouden en zoo bevinden zich daarvan 7 exemplaren op één strookje geplakt, in mijn collectie, waarvan 3 exemplaren nog beide sprieten bezitten. Verder bezit ik nog één zeer klein exemplaar door mij in 1913 levend te Rotterdam gevonden, tegelijk met 2 grootere doode exemplaren zonder sprieten. Deze laatste 3 zijn ook door Everts gezien. Zelfs bij een vergroting $\times 110$ bleek het zeer moeilijk het juiste aantal sprietleedjes te tellen en eveneens het juiste aantal leedjes van de knots bij het ♂ vast te stellen. De eerste moeilijkheid vloeit voort uit 2 omstandigheden n.l. de zeer geringe lengte der leden 3 en 4, voorts de vorm van het laatste lid. Aanvankelijk meende ik, dat het verschil in opvatting der bovengemelde auteurs een gevolg van de laatste omstandigheid was, omdat het toplid zoo duidelijk door een ringvormige inkeping in tweeën wordt gedeeld, dat men dit zeer licht voor twee leden kan tellen, doch Dr. Blöte te Leiden, wiens vriendelijke medewerking ik ook nog nader zal hebben te vermelden, maakte mij er opmerkzaam op, dat in dat geval de sprieten twaalfledig zouden zijn en inderdaad bleek mij bij een zeer nauwkeurige en inspannende hertelling, dat zulks het geval is. Het geringde toplid moet dus beslist als één geheel beschouwd worden en is Reitter's telling in elk geval fout geweest. Dr. Blöte heeft op mijn verzoek het materiaal van *Trogoderma granarium* in de collectie Everts nagezien en de sprieten geteekend. Hij bevestigde mijn waarneming, dat de oorspronkelijke beschrijving van Everts in elk geval fout is. Van een drieledige knots is noch bij het ♀ noch bij het ♂ sprake, in elk geval is de knots vierledig, terwijl men bij het ♂ desnoods ook van een vijfledige knots zou kunnen spreken omdat lid 7 reeds sterk verbreed is, opmerkelijk sterker dan bij het ♀, terwijl bovendien bij het ♂ de knots slanker en iets lossers geleed is. Daar de juiste bestemming van eene economisch zoo belangrijke soort van gewicht is, meende ik deze verbetering der oorspronkelijke beschrijving te moeten publiceeren.

Trogoderma versicolor Creutz., bleek de eenige soort te zijn, die in het laboratorium van het K. I. aanwezig was. Zij gelijkt zeer veel op *granarium* Everts, doch bij het ♀ is de sprietknots minder scherp van het overige deel der antenne gescheiden, zoodat het moeilijk valt uit te maken of deze 4

dan wel 5-ledig is. Bij het ♂ valt de zeer lange spoelvormige knots bijzonder op, deze is ook niet duidelijk afgescheiden en kan zoowel voor 6- als voor 7-ledig worden aangezien. Voorts zijn de banden en vlekken op de bovenzijde bij *versicolor* duidelijker aangeduid dan bij *granarium*, is de eerste soort in het algemeen iets grooter, beharing en sculptuur iets langer en ruwer. In mijn collectie bevindt zich nog één ♀ eener *Trogoderma*-soort met 3-ledige sprietknots (etiket: v. Bodemeyer, Dalmatia), hetwelk grooter is dan de grootste ♀ van *versicolor*, die ik zag en bovendien met nog langere en ruwer beharing en grover sculptuur.

Summary: A correction is necessary in the original description of *Trogoderma granarium* Everts. The ♂ has the antennal club composed of 4 or 5 joints (the 7th joint being already considerably enlarged it might be reckoned as belonging to the club), the ♀ of 4 joints. The male antennal club is longer and somewhat more loosely composed. According to the original description the antennal club is composed in both sexes of 3 joints.

This correction is based upon a microscopic study of part of the same material (from a Rotterdam warehouse) used by Dr. Everts for his description and is confirmed by Dr. H. C. Blöte after comparing the author's observations with the material in Dr. Everts' collection (Museum Leyden).

Trogoderma versicolor Creutz. is distinguished inter alia by a less sharply defined antennal club composed in the ♀ sex of 4 or 5, and in the ♂ sex of 6 or 7 joints.

Dr. D. L. UYTENBOOGAART.

Arctornis l-nigrum Müller ab ovo.

Arctornis l-nigrum behoort nog altijd tot onze zeer zeldzame Lepidoptera. Slechts enkele vangsten van vlinders of rupsen zijn uit ons land bekend. Het was dan ook een groote verrassing, toen de heer H. G. van Galen te Aalten mij begin Juli 1936 een kreupel ♀ van deze soort ter determinatie zond, dat 1 Juli in de buurtschap de Haart, vlak bij de Duitse grens, in copula gevonden was. Het paartje hing aan een dooden tak, die in een klein bosch op den grond onder een beukeboom lag. Het ♂ nam bij de nadering van den vinder onmiddellijk de vlucht, doch voor het ♀ was dit onmogelijk. In gevangenschap legde het een vrij groot aantal eieren, waarbij nog een twintigtal kwamen, die tijdens de verzending naar Amsterdam gelegd werden. De vlinder moest volgens de regels der wetenschap gedetermineerd worden, daar het ex. groenachtig van kleur was (blijkbaar kort geleden uitgekomen), terwijl van de zwarte L niets te bespeuren viel.